

GAZETA WARSZAWSKA

Z WARSZAWY DNIA 13. SIERPNIA 1796. R. W SOBOTE.

Publicandum.

Nachdem Seine Königliche Maieſtaet von Preussen Unser Allergnädigſter Herr, das biſher in Warſchau und der neuen Provinz beſtandene Tobaks Monopolium mit dem Tage der Huldigung aufzuheben und den Tobaks handel ſo wie in den übrigen Provinzen völlig frey zugeben geruht haben, als wird ſolches dem Publico hierdurch bekannt gemacht. Gegeben Warſchau d. 1 Auguſt 1796.

Königt: Süd Preufs. Kriegs und Domainen Kammer.

v. Harlem. v. Goldbek. Helwing.

Z Wiednia 3 Sierpnia:

Cesarstwo Jeſmoſć d. 19 Lipca z *Baden* do *Laxemburg* powrocili, po 5. niedzielney z naylepszym skutkiem używanej przez Monarchę naszej kapieli. — Z raportow nadesłanych od Generała *Wartenlebena* pod datą 23 Lipca okazuje się, że Francuzi znaczne posiłki tak z *Niderlandow* iak od armii *Wandeyſkiej* odebrawszy, chcieli korpus nasz od *Bamberg*a odciąć, zapobiegając temu wypadło porzucić okolice *Würzburg*, i cofnąć się ku *Bamberg*. — Wzmiankowaliśmy dawniey o bitwie zasłętej pod *Esslingen* d. 21 Lipca, ta z równą od stron obydwóch zaciętością i mężstwem sfoczona, o godzinie w pół do osmej z rana zaczęta, dopiero o wpół do osmej wie-

Publikacya.

Ponieważ Najjaśniejszy Krol Jego moſć Pruski Pan nasz Naymiłoſciwszy exyſtująca dotąd w Warſawie i nowo objętey Prowincyi Monopolium Tabaczne od dnia złożonego Homagium skassować, a wolność zupełną handlu Tabaczneho powszechnie tak iak w innych Prowincyach przywrobieć raczył, zatym takowe ustanowienie ninieyszym do Publiczney wiadomości podać się. Dan w Warſawie d. 1 Sierpnia 1796 R.

J. K. Mei Prufs Południowych Woyskowa i Ekonomiczna Kamera.

czorem skończyła się. Nieprzyjaciel wiele bardzo lekkich strzelców mając przy woysku, mógł się uporczywie w lasach bronieć, a odbierając nowe posiłki z obozu swego pod *Ruith*, trzechkrotnie różne miejsca pozycyi naszej atakował, zawsze jednak został odparty. Straciliśmy w tey okazji 8. officerow i 577. żołnierzy. — Arcy-Xiąże *Karol* w swoim raporcie d. 27. Lipca donosi, że armia takie położenie wzięła, aby i *Feldmarszałek Hotze* stojący pod *Esslingen*, i *Generał Devay* pod *Blaubayern* wspierać się mogli, i do czasu pewnego miasto *Ulm* zasłonić. *Feldmarszałek Frölich* po oddaleniu się od niego woysk Szwabskiego cyrkułu, do *Waldsee* zmierza, a *Pułkownik Giulay* zakrywa cofanie się woyska

po prawey stronie *Dunaju*. Generał zaś *Wolf* wzdłuż *Bodensee* ciągnie dla zasłonięcia tej okolicy.

Z Londynu 26. Lipca.

Dzisiejsza dworska gazeta zawiera w sobie rapport Generała Maiora *Forbes* z *Mole S. Nicolas* na wyspie *S. Domingo* 20. Czerwca datowany z doniesieniem, że woyska nasze na teyże wyspie d. 8. Czerwca twierdzę i powiat *Bombarde* zdobyły, utraciwszy 33. ludzi. Garnizon nieprzyjacielski z 300. ludzi, złożył broń. Okolica *Bombarde* bardzo jest żyzna. — Wspomniona gazeta potwierdza także wzięcie wysp *Grenady* i *S. Wincentego* przez kapitulacyą. Zdobycze te kosztowały nas w zabitych i rannych 253. ludzi. Artyllerya którą znalezione jest żła i nie do użycia. Woyska Francuzkie wzięto w niewolę. — W Sobotniej dworskiej gazecie znajduią się listy ministra naszego w *Florenicy*, *P. Wyndham* i konsula naszego w *Liworno*, *P. Udny* do Lorda *Grenville* pod datą 22. 25. i 27. Czerwca z *Florenicy* i *Liworno* pisane z doniesieniem: że Francuzi gwałcąc wszystkie prawa neutralności zbliżają się do *Liworny* i że tameczny nasz konsul znajdujące się w porcie okręty Angielskie w liczbie 23. i wielką część kosztownych towarów na składach będących, iako też 240. wołów w przeciągu dwóch dni i dwóch nocy przesłał do *Korsyki*. Gdyby wszyscy Anglicy (pisze konsul) z równą skwapliwością byli postąpili, szkoda nasza byłaby mniejsza.

Listy z *Nowego Yorku* zawierają w sobie wiadomość, że Admirał *Christian* stał się panem osady *Hollenderskiej Surinam*. Mowią że eskadra *Hollenderska* Admirała *Brake* nie popłynęła do *Surinam*, ale do *Cayenne* zkąd do rzeczony osady

do *Curacao* i do wyspy *S. Eustachego* miała posłać posiłki. — Admirał *Harwey* stanął szczęśliwie w Ameryce nieutraciwszy żadnego z przewozowych statków. Wiadomość z *Przylądka Dobrey Nadziei* do dnia 24. Maia dochodzące zapewniają, że tam do owego czasu największa panowała spokojność. Brygada szkocka z 900. ludzi złożona z *Gibraltaru* do rzeczony *Kapu* udała się. Woyna z Hiszpanią zdaie się być bliską pomimo zaspokajających listów Lorda *Bute*. Generał *O'Hara* kommandant *Gibraltaru* czyni wszelkie do obrony tej fortecy przygotowania. Listy prywatne z Hiszpanii donoszą, że Francuzi domagają się u dworu *Madryckiego*, o wolne przejście armii ich do *Portugalii*. Z *Lizbony* piszą że Ministerium tameczne częste odprawia konferencye, i że biega pogłoska, iż Francuzi wypłatę 10. millionow dukatow za pierwszy warunek pokoju podali. — Gazeta iedna oppozycyina o Ministrze *Pitt* tak pisze: „Niknie zwodnicza opinia którą o nim miano, ufność którą w nim partyzanci jego pokładają nie obroni go dłużej przeciw szemraniom narodu. Wexle na 70. millionow liwrow szterl: (2,800. millionow złotych Pol:) są teraz w rękach wexlarzow w banku lub tez gdzie indziej zastawione. Wexle te przed dniem 25. Grudnia muszą być wykupione. Niezmierną tę summę wprzody trzeba zebrać, nimby nowy dług mógł być zaciągniony. Nadzieia iedynie bliskiego pokoju może nakłonic kapitalistow do dania pieniędzy. Lecz, jest że Minister wstanie przywrócić pokoy krajowi, a co większa pokoy chwalebny? Zdatność jego do wewnętrznych intryg wszyscy znają, ale nikt z naygorętszych jego panegerystow utrzymywać nie może, że do kierowania interessami

zagraniecznemi jest sposobny. Słychać wprawdzie że zdarzenia terażniejsze upokorzyły nieco wyniosły jego umysł, i że Minister nasz w *Bazylei* P. *Wickham*, który żadney inney roli grać nie może, iak tylko kuryera, i ktorego pycha przeciwiła się wszelkiej ugódzie, teraz przecie raczył iuż uczynić kroki do zaczęcia negocyacyi. (Daley wspomniona gazeta oppozycyina twierdzi, że wszystkie te Ministrow kroki są iuż za późne, że Francuzi po tylu zwycięstwach odrzucą z pogardą kondycye, ktoreby byli przed trzema miesiącami z ochotą przyjęli, i kończy radząc odmianę Ministrow.)

Z *Paryża* 25. *Lipca*.

Od woysk naszych następujące mamy doniesienia.

Armia Renu i Mozelli.

List Generała *Moreau* do Dyrektoryatu wykonawczego z kwatery główney w *Baden* 22. *Messidor* (17. *Lipca*) 4go roku *Rzplitey*.

Obywatele Dyrektorowie! Dziś z *Pforzheim* przybyłem tu dla ułożenia z pełnomocnikami Xięcia *Wirtemberskiego* zawieszenia broni, o ktore proszą. Posyłam wam układ iaki z nimi zrobiłem (w przeszłym go numerze gazety umieściliśmy.) Dwoch pełnomocników tego Xięcia pojechało do *Paryża* dla traktowania o pokoy. W liście moim d. 11. t. m. pisanyam zdałem wam rapport cofania się nieprzyjaciela ku *Pforzheim*, woyska nasze tą samą drogą za nim postępowały. Wczoray zaś i dzisiaj ku *Wirm* zmierzają. Zdaie się, że *Auftryacy* cofają się za *Nekker*, iezeliby się tam trzymać chcieli atakować ich będą, iak tylko urządzenia do tego stosowne uczynić będzie można, gdyż wyznać muszę, że dalsze postępowania woyska dla drog popsutych są

bardzo przykre, i dostawianie żywności w gorach tutejszych jest trudnym. Musiałem koło *Bruchsal* zostawić korpus woyska, dla uważania garnizonow ktore *Cesarscy* do *Philippsburg* i *Manheimu* posłali. Generałowi *Ferino* dałem ordynans wypędzenia całkiem nieprzyjaciela z doliny *Kintzing*. Generał zaś *S. Cyr* zlecił Generałowi *Duhem*, aby wspierał ten atak z obozu swego przy *Freudenstadt*, co iak naysposobniey udało się. Generał *Jordy* uderzył na *Stanowiska* w *Haplan* i *Hausen*, i mimo naysilniejszego oporu, opanował je szturmem zabrawszy 200. niewolnika i 2. armaty. Atak ten, druga dywizya pod Generałem *Ferino* zostająca popierała. W tymże czasie Generał *Laborde* pod *Huningen*, *Kempt* i *Brisach* przez *Ren* szczęśliwie przeprawiła się. Niemam ieszcze dokładnych doniesień tey przeprawy, lecz iak tylko mnie doydą, natychmiast ie wam przeszlę. — Kolumna po prawey, pod Generałem *Gudin* atakowała *Stanowisko* *Wolfach* wypędziła z niego nieprzyjaciela, i zabrała 20. niewolnika i magazyn prochu. Szrodek uderzył na *Alpersbach*, i z naywiększym go nieztwem zdobył, nieprzyjaciel tam będący całkiem albo wycięty, albo zabrany został, kommandant ich losu pierwszych doznał, 2. officerow i 200. żołnierzy w niewolę poszło. Prawe skrzydło prowadzone od *Brygadyera* *Laval* wyparło *Auftryakow* z wszystkich mieysc między *Nekkar* i *Kinz*, goniono za nimi aż do *Schambert*, strata ich jest bardzo znaczna, 6. wozow z prochem, 40. koni, 300. niewolnikow, a między nimi 6. officerow, i 30. unter-officerow zabraliśmy. Generał *van Damme* i inni bardzo się dystyngowali. — Spodziewam się, iż wkrótce będą mogli donieść wam o wypędzeniu

całkowitym nieprzyjaciela z *Bryzgowii*, i z po nad brzegow *Nekkaru*. Dziś odebrałem list od Generała *Jourdana*, który mi o swym wniściu do *Frankfortu* donosi.

(Podpisano) *Moreau*.

Dziennik pod tytułem obrońców oyczyny następujące zamyka szczeguły o przeprawie przez *Ren* pod *Huningen* od prawego skrzydła armii nad *Reńskiey* ułtucznioney. List z *Sarrach* w margrabstwie *Badeńskim* 28. *Messidor* (16. *Lipca*) pisany donosi: „Dziś rano o 9tej godzinie woyska nasze pod *Huningen*, *Ren* przebyły, dla zabrania *Margrabstwa Badeńskiego*, iakoż opanowały zaraz *Larrach*, *Whil Hütingen*, *Emmeldingen*, *Pintgen*, *Elfrangen*, *Keinhen* i t. d. Generał *Laborde* będący na czele tej wyprawy, znalazł cały ten kraj opuszczony od woysk nieprzyjacielskich. Mieszkańcy pozabierawszy naydroższe rzeczy po uciekali, lecz zapewnieni o bezpieczeństwie swych własności, i karności woyska, popowracali do swych domow. — Nieprzyjaciel z naywiększym pospiechem ucieka, zdaie się że już jutro w *Rheinfelden* będziemy, przybywszy do *Hattingen* uwiadomiony zostałem, że Cesarscy mają w *Pintgen* znaczne magazyny mąki, słomy, siana, owsa, ięczmienia, świec, suchego drzewa, soli, i t. d. doniosłem to zaraz Generałowi *Laborde*, który wszystko do *Huningen* przewieść rozkazał. — Mieszkańcy przyjacielskim okiem na nas patrzą, dziękują. Niebu że ich od woysk *Austryackich* uwolniliśmy, gdyż przy ich wychodzie wiele rabunkow było popełnionych.

Urzędowne doniesienie jednego z naszych agentow z *Bazyli* d. 19. *Lipca* to w sobie ma w treści. „Po przejściu przez *Ren* woysk naszych pod *Huningen* wszystkie zaraz baterye woyskiem naszym za-

jęliśmy. Statki także wszystkie w rekwiizycyą wzięto. Generał adiutant *Perrin* obiał *Rheinfelden* pierwsze pograniczne do Cesarza należące miasto. Musiano nam zaraz dostawić 1,000. worow ięczmienia i owsa, tudzież potrzeby woienne, które się tam znaydowały. — Miasto *Sekkingen* wezwane potym do poddania się, kapitulowało. Znaleźliśmy w nim 2. armaty, które *Austryacy* zostawili. Mamy teraz w mocy naszej kraj bardzo piękny, w którym naypiękniejszego żniwa spodziewać się trzeba. Będzie on dla nas niewyczerpanym źródłem w wielu potrzebach, lecz go przyzwolicie oszczędzać należy. Mieszkańcy cieszą się, że iako przyjaciele do nich przychodzimy. Z ukontentowaniem dostawiać nam będą żywności i innych potrzeb. Regiment *Cesarski Bendera* rekrutowany w *Bryzgowii* rozszedł się po większey części. *Lauffenburg* jest już także woyskiem naszym obsadzony. — *Austryacy* opuszczają całą *Szwabią* i zmierzają ku *Dunajowi* i *Czechom*. — Wczoraj *Dyrektoryat* odebrał doniesienie, że woyska nasze już nawet do *Freyburg* stolicy *Bryzgowii* wkroczyły.

List Generała *Moreau* do *Dyrektoryatu* z główney kwatery w *Baden* 29. *Messidor* (17. *Lipca*.) — Obywatele *Dyrektorowie!* Obydwa listy wasze d. 13. pisane odebrałem. *Rapporta* moje o marszu woyska, muszą was przekonywać, iż nie spuszczam z oka planu waszego. Doniesienie, które wam dzisiaj przyiężam uwiadomi was o skutku czynności iakie chcecie mieć nad wyższym *Renem* ułtucznione. *Troche* ońcie zwolna idą bo zależą od połączenia sił mających się zgromadzić w tej fronie, a które wszystkie prawie na dol *Ranu* aż do *Kehl*, a potym w gorę znowu tej rzeki iść musiały. We-

zbranie wód spław wszelki wcale niepodobnym zrobiły. — Nie mogą dosyć często powtórzyć, że bitwa pod *Ettingen* jedna z najszcześniejszych w tej wojnie była. Stałość i dobre urządzenia Generała *S. Cyr* najistotniej do tej pomyslnego ukończenia przyłożyły się.

Armia Sambre i Mozy.

Armia ta (jak wiadomo) opanowała *Frankfurt*. Generał *Gourdan* znajduje się w *Gemünden*, gdzie niewymownie jest czynnym. Generał *Marceau* komendujący prawym skrzydłem tej armii, ma się zatrudnić oblężeniem *Moguncyi*. Główna jego kwatera znajduje się w *Wisbaden* i czeka tylko na świeże posiłki dla formalnego rozpoczęcia oblężenia tej fortecy.

Armia Włoska.

Generał *Buonaparte* donosi z *Medyolanu* pod datą 14 Lipca, to co następuje: „Mnich jeden przybywszy z *Trydentu* do *Romagna*, rozsiał baśnie, iakoby Austriacy rzekę *Etsch* przebywszy *Mantue* od oblężenia oswobodzili, i do *Romanii* śpiesznym postępowali krokiem. Pisma zuchwale podbudzały wszędzie do buntów, i w dniach kilku uorganizowała się armia Katolicko-Papiezka nazwana. Insurgenci główną swą kwaterę mieli w *Lugo* w *Provincyi Ferrara*. Generał *Angereau*, dał rozkaz Brygadyerowi *Pourailler*, aby to miejsce do posłuszeństwa przywiódł. Gdy tam z jednym batalionem przybył znalazł kilka tysięcy chłopów zgromadzonych. Officer jeden od grenadyerów poszedł naprzód dla rozmowienia się z nimi. Dano mu znak do zbliżenia się, co gdy uczynił, natychmiast go zabito. Nikczemni ci ludzie równie pierzchliwi iak zdradzieccy ucieczką się ratowali, kilkaset jednak na placu padło, i od tego zdarze-

nia spokoynność wszędzie jest przywrócona.

Na Sessyi Rady 500 *Boissy d'Anglas* imieniem Deputacyi wyznaczony do wyexaminowania proźby przez Zurnalistów podanej, aby *porto* od ich pism opłacane zmniejszone było, tak mówił: „Kłaść taxę na pisma publiczne, przeciw się prawidłom rządu republikanckiego. Drukowaniu pism winna jest rewolucya początek swój i przyszłe swe ugruntowanie. Dawno już byli w *Francyi* ludzie oświeceni, którzy stawiali fundamenta lepszego rządu mogącego uszczęśliwić ludzkie towarzystwo, ale też było wielu obłąkanych i nierozumnych, którzy usiłowania ich wniwecz obracali. Szerzenie się oświecenia równie jest potrzebne iak cyrkulacya powietrza. Niedostatek obywatela gubi ludzkość. Kiedy się światło między ludźmi nie szerzy, wszyscy o dobropublicznym zapominają, każdy o swojej osobistości o swym tylko prywatnym myśli interesie, zamyka się w swym domu i w swym powiecie, a *Francya* zamiast być jedną i nierozdzielną Rzplątą, stałaby się zbiorom różnych małych, żądnymi związkami nie połączonych narodów. Drukarstwo więc stało się szofym zmysłem koniecznie społeczności ludzkiej potrzebnym. Jeżeli taxę na pisma wychodzące z pod prasy podwyższycie, to oświeceni niezawodnie położycie tamę, cofniecicie naród do czasow tego wieku. Wolność ktorey lud iaki używa poznać się z wolney cyrkulacyi pism od rządu dozwoloney. W *Anglii* Ministerium tamie ią, dzienniki tameczne są bardzo drogie i w rękach tylko bogatszych nie zaś ludu znajdują się. W *Ameryce* wcale innego trzymają się systematu, nie masz tam oycy rodziny, ktoryby pisma publi-

czne nie trzymał, każdy też o okolicznościach publicznych jest uwiadomiony. — Przyczyną rewolucyi Amerykańskiej, między innymi była ta, że Ministerium Angielskie chciało taxę na pisma nałożyć. Kiedy po tym po oswobodzeniu krain w Stanach zjednoczonych jeden z członków wniosł, aby od nich opłata jaka była do skarbu dawana, projekt ten oburzył wszystkich i jednomyślnie odrzucony został. Jesteśmy pełnomocnikami ludu, który wiedzieć powinien, czyli obowiązków nam powierzonych dochowujemy. Wiadomość ta dochodzi go przez dzienniki zawierające w sobie zdania i czynności nasze. Nie mogąc być przytomny na wszystkich sessjach naszych, czyta ich opis w dziennikach. Deliberacye nasze powinny być otwarte i wszystkim wiadome, gdyż tak chciała Konstytucya ta tarcza swobod narodu. Mnóstwo pism zawiera w sobie lekarstwo na truciznę, mogącą się znaleźć w niektórych. Na potwarze lub kłamstwa w jednych znajdujące się, drugie odpowiadają. Z walki między rozmaitemi opiniami prawda na jaw wychodzi, a ta tak jest widoczną oznaczoną cechą, że ją każdy pozna. — Po tym głosie Deputowanego *Boissy d'Anglas* przyjęto jednomyślnie projekt zmniejszający wspomnianą taxę, i na radzie Starszych dnia tegoż projekt ten jednomyślnie także potwierdzono.

Z Paryża 25. Lipca

Uchwała Dyrektoryatu wykonawczego do Ministra wewnętrznego (z gazety Berlińskiej.) — „Jeżeli Obywatelu, w teraźniejszych czasach mowa się psuje Republikańska, i wyraz który najbardziej zaszczyca każdego Francuza, zacność swoją czującego, wzgardzonym być się zdaje przez przyjaciół dawnego rządu, nie-

mniej i to jest prawdziwym zgorszeniem, że się urzędnicy tacy w administracyach znajdują, którzy zamiast Obywatela, słowa WPan używają. — Bezwątpienia, nie należy wcale do prawa, rozkazywać w podobnym zdarzeniu, ani rozpóścierać swą władzę do mowy prywatnych osob, są bowiem takowe zdarzenia którym prawo zapobiedz nie może. — W dawney Grecyi, mieszkańcy jednego miasta największą się niewstrzemięzliwość dopuszczali, prawo stosowane do nich, widoczną satyrą będąc, pozwalało im pijaństwa. Idąc tym przykładem, niechay wolno będzie wszystkim, co nierozumieją się być godnymi tytułu Obywatela, inny sobie przybierać. Zostanie jeszcze zapewne dosyć Republikanów którzy go sobie poczytają za honor, a nawet uszanowanie dla niego sprawią u innych. — Rząd jednak ubliżałby swoim obowiązkom, dopuszczając użytym od siebie osobom oddalać się od przyżytości Republikanckich w czasie kiedy swe pełnią powinności. — Ci wszyscy którzy chcą się wacpanować (*Monsieuriser*) niech się wrocą do towarzystw używających tej mowy, ale ci Jehmość rzec się razem powinni, wszelkich urzędów w Rzpltey — Znamy dobrze wpływ słów do rzeczy, i o naszej nieodmienney woli, ciebie obywatelu uwiadomiamy. — Zechcesz za tym użyć potrzebnych kroków, aby ta we wszystkich częściach rządu publicznego mających związek z departamentem twoim zachowywaną była.

(Podpisano) Carnot.

Czynności Woienne w Niemczech.

Z Ulm 24 Lipca.

W największej tu o los nasz niepewności zostaliśmy. Cała Szwabia będzie wkrótce w ręku Francuzów. D. 18.

t. m. 8,000. ich weszło do *Walshut*. — Główna kwatera Arcy Xcia *Karola* przeniesiona będzie do *Albek* o dwie mile stąd. Korpus *Kondeusza* ledwo 4,000 ludzi jeszcze jest mocny.

Z *Frankfurtu* 26 *Lipca*.

Onegdaj przyszło niedaleko *Hochheim* i *Wickert* nie daleko *Moguncyi* do żywey utarczki między Cesarскими i Francuzami, po ktorey pierwsi z *Hochheim*, *Kostheim* i *Wickert* ustać musieli. *Kassel* przedmieście *Moguncy* już jest obleżone. Francuzi też same zajęli stanowiska, w których się Prusacy znajdowali w roku 1792, kiedy *Moguncyą* oblegali. — Magistrat nasz wystąpił do *Pyrmonu* do *Króla* *JMei* Pruskiego, Pełnomocnika z prośbą, aby się za miastem naszym u Rzpltey Francuzkiej wstawić raczył tak względem zmniejszenia kontrybucyi, iak względem kwaterowania generalnego Sztabu Francuzkiego, ktore nam codziennie do tysiąca złotych czyni wydatku.

Z *Kempton* 27 *Lipca*.

Nieszczęście nie odstępujące Cesarskich od czasu utracenia twierdzy *Kehl* codziennie się powiększa. Przy *Bodensee* (jeziorze leżącym na granicach Szwarckich) już są Francuzi. Głoszą nawet że już się w *Mersburg* znajdują. Reszta korpusu *Kondeusza* śpieszy do *Bregenz*, gdzie *Feldmarszałek* *Fröhlich* zmierza także dla zastonienia Tyrolu. Mowią, że Pretendent korony Francuzkiej z garstką pozostałą wspomnianego korpusu uda się do Moskwy, gdzie ostatki dni swoich chce przepędzić.

Z *Heidelberg* 28 *Lipca*.

Cała armia Francuzow postępuje coraz daley, główna iey kwatera jest w *Wailingen*. Cesarscy pod kommandą Arcy Xęcia *Karola* w okolicy *Schorndorf* i *Gemünd* znajdują się. Jedna Republikanow

kolumna do *Ulm* zmierza. W głównej ich kwaterze była wiadomość, że *Buonaparte* na granicach Tyrolu atakował forpoczty Austryackie, i przełamał nie ktore stanowiska armii *Wurmsera*. Wczoray koło *Philippsburga* mocno z dział strzelano. Korpus ieden od 8,000 Francuzow uderzył na garnizon stojący w niektórych miejscach przed fortecą. Francuzi czekają jeszcze na korpus 12,000 ludzi, który ich ma wzmocnić nim formalne obleżenie rozpoczyna. Przejeżdżający z lewego brzegu *Renu* donoszą, iż już ciężka artyllerya z *Landau* wyszła, że koło tej fortecy znaczna liczba stoi woyska Republikańskiego, że nowy korpus woyska okazał się w okolicy *Alzei* i *Grünstadt*, i zmierza ku *Moguncyi*. Armie *Jourdana* i *Moreau* złączyły się pod *Wimpfen*.

Z *Frankfurtu* 30. *Lipca*.

Kilka dywizyi armii Austryackiej będącej pod Generałem *Wartensleben* przechodziło już przez *Bamberg*, kancelarya zaś i kassa wojenna wyszły d. 26. z *Erlangen*. Kwatera główna dnia tego była jeszcze w *Zeyl*: O woysku Francuzkim żadney wiadomości pewney nie mamy. Miasto *Norymberga* d. 27. wysłało deputacyą do Generała Francuzkiego. Cesarscy w Czechach znaczne bardzo magazyny zakładają.

Z *Augsburga* 30. *Lipca*.

Dzis główna kwatera Arcy Xęcia *Karola* przeniesiona będzie do *Wertingen*.

Od brzegow *Menu* 1. *Sierpnia*.

Sztab generalny armii *Sambry* i *Mozy* wkrótce się do *Würtzburga* przeniesie. Z woysk dawniey w *Vandée* będących, 24,000. ma być w marszu dla wzmocnienia Francuzow w Niemczech. — Dnia 25. w *Stuttgart*, podpisane było zawieszenie broni, między Francyą i Margrabią *Baden*.

skim, o podług którego, oprócz wolnego przeyscia dla republikanow, i opatrywania ich w żywność, ma zapłacić 2. miliony liwrow i przystawić 1,000. koni, 500. wołów, 25. tysięcy cetnarow zboża, 12. tysięcy worow owsa, 50. tysięcy cetnarow siana, i 25. tysięcy par trzewi-
 kow.

Z Bambergu 1. Sierpnia.

Jeszcze tu dosyć spokojno — Jednak widać, że teatr wojny zbliża się. Mieszkańcy miast i okolic zaprzęgi i podwo-
 dy dawać muszą, co dla nich wielkim sta-
 ie się ciężarem. Całe miasto napełnione
 jest Cesarскими. Generał *Wartensleben*
 jeszcze stoi przy *Zeil*. Jednym słowem,
 wojsko Cesarskie napełniło kraj nasz.
 Dawniej korpus *Wartenslebena* skoncen-
 trowany był przy *Zeil* (gdzie natura i
 ręka ludzka do umocnienia miejsca tego
 przyłożyły się) lecz teraz na obydwóch
 skrzydłach dalej rozwinął się i zajmuje
 wszystkie wzgorza dobrze artylleryą opa-
 trzone. Generał *Wartensleben* z kwate-
 ry swojej cały widzieć może oboz. Ge-
 neral *Nauendorf* kommanderuje prawym
 Generał *Neu* lewym skrzydłem.

Z Ratzbony 1. Sierpnia.

Przy zbliżającym się niebezpieczeń-
 stwie Sejm Rzeszy Niemieckiej po odby-
 tych kilku sessyach wysłał do Generała
 Francuzkiego deputacyą z prozbą o neu-
 tralność dla naszego miasta, żądał od Ma-
 gistratu, aby żaden Emigrant Francuzki
 dłużej cierpiącym nie był, dopominał się
 u Posła Cesarzkiego i Kommandy najwyż-
 szey wywiezienia znacznych magazynow
 Austryackich tu się znajdujących, i posta-
 nowił upraszać iak najmocniey Cesarza
 o rozpoczęcie negocyacyi względem po-
 koju.

Z Bareutch 2. Sierpnia po południu.

Co moment postać rzeczy odmienia

się. Podług doniesień teraz właśnie tu
 odebranych, Francuzi dziś lub jutro za-
 pewne weyda do *Norymbergi*. Forpozty
 ich o cztery tylko mile od miasta tego
 stoją. Cesarscy z swej strony ku *Tahrn-
 bach* i *Neustadt* dążą, gdzie podobno
 przyidzie do bitwy.

Z Amszterdamu 30. Lipca.

W gazecie naszej dzisiejszey znaj-
 duie się urzędowy rapport, z główney
 kwatery armii pułocney w *Utrechtie*
 między rozmaitemi doniesieniami za-
 wierający w sobie i to, że Dyrekto-
 ryat niechce ratyfikować umowy wzglę-
 dem zawieszenia broni z Papiżem zawartej,
 i że rozkazał wojsku powść do *Rzymu* dla
 pobratania się z obywatelami mieszkań-
 cemi nad *Tybrem*.

Z Kopenhagi 26. Lipca.

Minister Francuzki przy tutejszym
 dworze będący obywatel *Grouvelle* nastę-
 puiące wydał obwieszczenie. — „Sto-
 sownie do rozkazu Dyrektoryatu wy-
 konawczego, każdy Francuz bawiący się
 w Danii z powodow, które prawem Rze-
 czypospolitey Francuzkiej nie są przezi-
 wne, i który (jeżeli rządowi innemu nie
 przysięgł) niechce utracić praw obywatel-
 ta, i żąda pożytkować z opieki narodowey,
 powinien się stawić przed Ministrem Rze-
 czypospolitey w *Kopenhadze* lub przed
 Konsulem Francuzkim w najbliższym miej-
 scu będącym, dla okazania swych praw, i
 żeby w protokół na to sporządzony był
 wpisany. Procz tego musi zawsze kokar-
 dę narodową Francuzką nosić. Ktokol-
 wiek tych obowiazkow nie dopełni, nie
 będzie za Francuza uważany, nie może
 w żadnym zdarzeniu pomocy lub wstawie-
 nia się za nim agentow Rzpltey spodzie-
 wać się. (Podobne obwieszczenie wydał
 także Minister teyże Rzpltey w *Berlinie*
 mieszkający.)

GAZETY WARSZAWSKIEY

Z WARSZAWY DNIA 13. SIERPNIĄ R. 1796. W SOBOTE.

Publicandum.

Da Seine Königliche Maieſtaet von Preußen, Unser Allergnädigſter Herr! nunmehrö nach der von der Hauptſtadt Warschau Allerhöchſt denenselben geleisteten Erbhuldigung, für die Einführung einer regulärässigen und soliden Justiz-Verwaltung auch in dieser Stadt Sorge zu tragen geruhete so sind alle bisherigen Städtischen Gerichte, welche sich mit Ausübung der Justiz beschäftigt, namentlich:

Der ehemalige Magistrat.

Das Voigt und Schöppen-Gericht, und sämtliche Cirkel-Gerichte

aufgehoben, und ist an deren Stelle ein eigener Justiz Magistrat für die Stadt und deren Vorstädte mit Einschluss von Prag eingeführt, und derselbe theils mit Mitgliedern aus dem ehemaligen Magistrat und Schöppen-Gericht, theils aus neuen Mitgliedern besetzt worden.

Unter dessen Gerichtsbarkeit stehen nun in erster Instanz in Ansehung aller persönlichen Klagen sämtliche städtische Einsassen der Alt und Neu Stadt Warschau, mit den Vorstädten Krakau, die neue Welt, Bielnie, Grzybow, Lesche, Nowelipie, Szuletz und Prag, in sofern solche nicht von Adel, oder vermöge ihres Charakters und Standes, unmittelbar unter einem an-

Obwieszczenie.

Gdy Najjaśniejszy Król Jmć Pruski, Pan nasz Miłościwy, po oddanym sobie przez stołeczne Miasto Warszawę hołdzie wierności, staranność swoją do urzędzenia w Mieście tutejszym regularney i stałej Administracyi sprawiedliwości obrócić raczył: przeto wszystkie dotąd były sądy Mieyskie, które sądownicze czynności odbywały, mianowicie: bywszy Magistrat, sąd Woytowko Ławniczy, i wszystkie sądy wydziałowe zniesione, i na miejsce ich właściwy Magistrat sprawiedliwości dla Miasta i przedmieściow jego łącznie z Pragą wprowadzony, i tenże, częścią członkami bywszego Magistratu i sądu Woytowko - Ławniczego, częścią nowemi officialistami obsadzony został.

Pod Jurysdykcyą tegoż Magistratu zostawac będą w pierwszey instancyi względem wszelkich osobitych sporow wszyscy mieszkańcy Starego i Nowego Miasta Warszawy, Przedmieścia Krakowskiego, Nowego Swata, Bielnow, Grzybowa, Leszna, Nowolipia, Szulca i Pragi, wyjąwszy osoby stanu Szlacheckiego, tudzież te, które dla urzędu lub kondycyi swojej inszemu sądowi *directè* są podległe; wszelako tenże Magistrat sprawie-

dem Foro ressortiren ; dagegen der Justiz-Magistrat die real-Jurisdiction über alle in dem obgedachten Gerichts-Bezirk belegenen Grundstücke, ohne Unterschied des Standes der Eigenthümer ausübt.

Eben so ist der Gerichtsbarkeit des Magistrats die sämtliche Judenschaft mit Ausschluss derjenigen Sachen, die jetzt schon bey der Regierung anhängig sind, unterworfen, und nur die sogenante Ritual-Sachen bleiben dem Rabbi und dessen Assessoribus zu ihrer Cognition übrig. Eben so entscheidet der Justiz-Magistrat in allen Wechsel-Sachen wenn der Beklagte seiner Jurisdiction unterworfen ist.

Dagegen alle sponsalien und Ehesachen, so fern ein Theil nicht der Katholischen Religion zugethan ist, unmittelbar vor der Regierung, wenn beide Eheleute aber katholisch sind, vor das katholische Consistorium gehören.

Da der Justiz-Magistrat sich auch mit der Sorgfalt für die in seiner Gerichtsbarkeit befindlichen Unmündigen beschäftigt, so theilt sich derselbe in zwei Departements, nemlich :

Das *Stadt Gericht*, und
Das *Weisen Amt*.

Vor das erstere gehören, soweit dessen Jurisdiction sich erstreckt :

1. Alle Civil-processe und Criminal-Sachen.
2. Alle Concurs und Liquidations-processe, Ediktal citationen von Verschollenen.
3. Alle Erbschafts-Sachen und Erbtheilungen, wenn die sämtlichen Erben majorenn sind.
4. Alle wirklichen und nothwendigen Veräußerungen.
5. Die Siegelung in Sterbefällen.
6. Die Abhaltung der Auctionen.

dliwości realną Jurysdykcyą nad wszelkimi w wspomnionym okręgu sądownictwa położonemi stojącymi dobrami, bez różnicy stanu i kondycyi właścicielow, także nad całym Zydostwem, wyjąwszy jednak sprawy ich do Regencyi tutejszey już wprowadzone, rozciągać będzie, a Rabini ich z assessorami swemi tylko tak nazwane sprawy obrządkowe, między Zydami rozsądzać mocni będą.

Do władzy tegoż Magistratu podobnież należy, wszystkie sprawy wexlowe rozsądzać, jeżeli dłużnik pod jego Jurysdykcyą zостаie.

Co zaś do *sponsaliow* i spraw małżeńskich, te, jeżeli jedna strona nie jest wiary Katolickiey, do Regencyi, a jeżeli oboje małżonkowie są Katolickiey Religii, do Konsystorza wprowadzane być powinny.

A że Magistrat sprawiedliwości także zatrudnić się będzie dozorem nad zostającymi pod Jurysdykcyą jego nieletniemi osobami, przeto składa się z dwoch Departamentow, to jest :

Z Sądu Miejskiego.

I z Urzędu Sierocego.

Do pierwszego należą w miarę jego Jurysdykcyi :

1. Wszelkie cywilne i kryminalne sprawy.
2. Wszystkie processa konkursowe i likwidacyjne, tudzież edyktałne pozwy nieprzytomnych i z kraiu uszłych osob.
3. Sprawy sukcesyjne i działo-we, kiedy wszyscy sukcesorowie doszli lat przyzwoitych.
4. Potrzebne przedaże i alienacye.
5. Pieczętowanie pozostających po śmierci ruchomości.
6. Odbywanie aukcyi i licytacyi.

7. Die Aufnahme der Taxen der unbeweglichen Grundstücke.

8. Gesinde, Bau- und Servitut-Sachen, in sofern sie zur richterlichen Entscheidung kommen.

9. Alle *Actus voluntariae Jurisdictionis*, Aufnahme der Testamente &c.

10. Die Bearbeitung des Hypotheken-Wesens von sämtlichen Grundstücken, und

11. Die Aufnahme und Ausfertigung aller in das Hypotheken-fach einschlagenden Instrumente, Kauf Contracte, obligationen. &c.

(*Das übrige in der Künftigen Zeitung.*)

7. Sporządzenie tax nieruchomości gruntow.

8. Spory między czeladzią, tudzież o budowy i o prawa do cudzej własności lub gruntow (*servitutes.*)

9. Wszystkie dzieła *voluntariae jurisdictionis* iako to: przyjmowanie testamentow &c.

10. Dzieło względem Hypoteki wszystkich gruntow, nakoniec.

11. Sporządzanie i wydawanie wszystkich tegoż dzieła hypotecznego tyczących się Instrumentow, kontraktow kupna, obligacyi &c. (*Reszta przyszłej Gazecie.*)

Publikacya.

Gdy z powodu tuteyszego Guwernementu od Magistratu dyspozycya wyszła, ażeby łodki, baty i wszelkie przewozowe statki tuteyszych obywateli i Rzemieślnikow na mieyscach od Magistratu wyznaczonych zamykane bywały; ostrzega się więc każdego, aby namienione statki nad brzegiem rozsypane nie bywały, bo inaczej skonfiskowane, a właściciele ich oprócz tego dla nieposłuszeństwa ukarani będą. Dan w Warszawie dnia 29 Lipca R. 1796.

Prezydent, Dyrektor, Radni i Assessorowie J. K. Mei Pruskiego Magistratu.

Schimmelpfennig von d' Oye, Patz, v. Carlowitz, Plath, Kortum, Kuntzel.

Z Bruxelli 21 Lipca.

Brik Francuzki zwany *l'Inabordable* o dwóch masztach z 22ma ludźmi o 9ciu armatach, z których trzy były 24funtowe, i eskortujący przewozowe statki onegdaj rano zawinął tutaj. Widok ten nowy dla mieszkańców tuteyszych ściągnął niezmierną liczbę ludzi dla oglądania go. Przez dni dziesięć zostawać tu ma dla rekrutowania. *Brik* tenż przed kilku dniami nie daleko *Calais* był atakowany od Anglikow, ale odparł nieprzyjaciela znaczną mu w masztach uczyniwszy szkodę.

Od granic Włoskich 21. Lipca.

Senat Wenecki nakazał znaczne uzbieranie się na morzu i na lądzie. Wydatki na to potrzebne zebrane będą z

dwoch gatunkow podatku nadzwyczajnego, który na domy i grunta nałożono. Obywatele majątni do dobrowolnych ofiar są zachęcani. — Z *Medyolanu* donoszą, że wszystkie woyska Francuzkia, które do oblężenia *Mantui* nie są użyte, w okolicy *Werony* ściągają się. — W *Liorno* Republikanie d. 14. Lipca pamiętkę Francuzkiewy rewolucyi z największą wspaniałością obchodzili. — Hiszpański Poseł przy stolicy Apostolskiej, Kawaler *Azzara* powracwszy d. 12. t. m. do *Rzymu*, miał długą audyencyą u Oycy S. — Stosownie do ułożonego zawieszenia broni z Rzeczpospolitą Francuzką, ma być zaraz część pewna kontrybucyi w sztabach złotych wypłaconą. Dla zebrania zaś reszty u-

owionej summy, wydany już jest rozkaz aby nietylko srebra kościelne w pogotowiu były dla oddania ich do mennicy, ale nawet wszystkie prywatne osoby mają rejestra swych złotych i srebrnych naczyń złożyć. Bankiera *Turlonia* wysłano do *Genui* i *Wenecyi* dla zaciągnięcia długu. — Za zleceniem Dyrektoryatu wykonawczego w *Paryżu*, summa 20 milionów liwrow które *Medyolan* ma zapłacić, nie z powiększenia podatków dawniej na dobra nieruchome nałożonych

ma być wybrana, lecz z klasztorów, opactw, i od majątniejszych mieszkańców. Kto ma mniej jak 25,000 liwrow majątku nie jest dla obowiązuje. Z *Florenecyi* donoszą że tam wiadomość przysłała do rządu z *Portoferaiio* (małego portu Toskańskiego na wyspie *Elvie*), że tam 17. statków Angielskich z 2000. wojska przybyło, dla przeszkodzenia aby go Francuzi nie wzięli nie zaś w celu zgwałcenia prawa neutralności.

Z Łęczycy 11. Lipca.

W Dobrach dziedzicznych Dobrzelinie zwanych, po długiej chorobie, z najspełniejszym woli Boskiej poruczeniem się przy największej spokojności, iaka prawdziwej tylko cnotie towarzyszyć może, opatrzony Sakramentami SS. zakończył rok 71. wieku swego JP. Jan Edmond *Bratoszewski* Chorąży Gostyniński, cnotliwie wystawiony Obywatel, Mąż przykładny, Oyciec dzieciom najmiłszy, poddanym swym łaskawy, przyjacielom nigdy niezmienny; którego z tego świata zejście zasmuciło liczny gron przyjaciół, wraz z pozostałą Małżonką i Familją. Pochowany w Mieście *Zychlinie*, w Kościele Farnym przy wielu gościach, licznych Mszach SS. i innych obrządkach do tego żałobnego obchodu stosujących się.

D O N I E S I E N I A.

IPanowie Kredytorowie JW. IPana Jana Grabewskiego Generałowicza wojsk W. X. Litw. mianowicie JW. Leduchowski Woiewodzie Czernichowski, i IPan Kabrys byłszy Bankier, lub w jego stopniu będący uwiadomiamy się, iż na satysfakcyę pretensyom wszelkim do majątku tegoż JW. Grabewskiego stosującym się, za Sancytum Rządu Najwyższego Litewskiego, po szlacheckich Apcytacyach, zapadł dekret Ziemiński Wołkowyski, uznający Exdywizyą Dobr. Międzyrzeczka w Powiecie Wołkowyskim sytuowanych. Do których to Dobr. Sąd Exdywizorski na dzień 19ty Septembra roku teraźniejszego 1796. ma się zjechać, i satysfakcyę wszystkim kredytorom wymierzać.

Podaje się do wiadomości Publiczney, iż przez Aukcyę publiczną, ruchomości jako to: Kleynoty, Srebro, Zegery, Miedź, Mosiądz, Portrety, Meble, Suknie, Futra, Bielizna Damska, Pościel, Sprzęt domowy, na mocy rezolucyi Magistratu Miasta J. R. M. i P. uskiego Warszawy, przez Urząd Ławniczy Miasta tegoż w Kamienicy naprzeciw Zamku pod N. m. 30. sytuowanej na drugim piętrze za gotowe pieniądze w srebro, w dniach 16. i następujących Mca Sierpnia roku bieżącego po południu o godzinie drugiej sprzedawane będą.

Furman Włoski który stoi na ulicy Długiej w Nowecki Oberży, powraca nazad, jeżeliby się kto trafił czy do Krakowa, czy do Wiednia, czyli też do Włoch zjechać, niech się raczy do niego nadziścić.

IPan Franciszek Jannesch ma honor donieść przeswieceniemu publicum, iż otwiera szkołę dla młodzieży od S. Michała, w językach Francuzkim, Niemieckim i Polskim, także w rachunkach, Geografii, i Historji; w Angielskim zaś języku daje lekcyę od której osobno płacić się, dowiedzieć się można na Krakowskim Przedmieściu pod N. m. 456.

Jest w złożeniu w Szpitalu S. Łazarza Billard z nowym sukniem i rekvizytami wszystkimi, do przedania lub do natęcia każdego czasu. Także w tymże Szpitalu złożone Rzemięsto Stolarskie, jako to: 2. Warstwy, hyble, twidry, dęta i rozmaite sztuki do Warsztatu służące w całych i dobrych sztukach w każdym czasie przedane może być, w dyspozycyi tamtejszego Piarza Drągowskiego na Mostowej Ulicy.